

Elinvoima- ja hyvinvointilautakunta

Päätöspäivämäärä 17.02.2026

Lahden kaupunki, Elinvoima- ja hyvinvointilautakunta, 17.02.2026

Lausunto työ- ja elinkeinoministeriön arviomuistiosta liittyen työvoimapalveluiden kehittämistarpeisiin kuntouttavan työtoiminnan uudistamisen yhteydessä

5482/00.01.02.05/2025

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

työllisyysjohtaja Taisto Tuominen, 044 482 6976

Päätös

Esittelijä

elinvoimajohtaja Laavi Elina

Päätösehdotus

Elinvoima- ja hyvinvointilautakunta päättää antaa työ- ja elinkeinoministeriölle perusteluosassa esitetyn lausunnon arviomuistiosta liittyen kuntouttavan työtoiminnan uudistamiseen. Samalla lautakunta tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Perusteluosa

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmaan sisältyy kirjaus kuntouttavasta työtoiminnan uudistamisesta sekä työ- ja toimintakykyä edistävän kuntouttavan työtoiminnan siirtämisestä kuntiin. Työ- ja elinkeinoministeriö on käynnistänyt kuntouttavaa työtoimintaa koskevan hallitusohjelmakirjauksen toimeenpanon valmistelun julkisten työvoimapalvelujen kehittämistarpeiden selvittämiseksi arviomuistiomenettelyllä. Arviomuistion tavoitteena on selvittää edellytyksiä matalan kynnyksen työvoimapalvelun toteuttamiselle. Arviomuistio oli

jaettu erillisiin kehittämis ehdotuksiin. Lausunto muistiosta pyydetään antamaan lausuntopalveluun 18.2. mennessä.

Lausunto

Kehittämis ehdotus 1: Uravalmennuksen räätälöinti

Lahden kaupungin toteaa myönteisenä asiana, ettei uravalmennuksesta ole yksityiskohtaisia sisältö- tai palvelukuvauksen määrittelyjä lakitasolla ja että työvoimaviranomainen pystyy jatkossa räätälöimään uravalmennusta näiden osalta asiakkaiden palvelutarpeiden mukaan. Uravalmennus on kuitenkin kohdennettu selkeästi sellaiselle asiakasryhmälle, joka on kohtuullisen pienellä avustuksella siirtymässä työhön tai koulutukseen. Uravalmennus, tai sen lisääminen, ei siis sellaisenaan pysty korvaamaan kuntouttavaa työtoimintaa palveluna. Lahden kaupunki painottaa, että uravalmennusten määrää ei voida kasvattaa ilman erillistä lisärahoitusta.

Laajempi työelämävalmiuksien kehittäminen ja tiiviimpi yhteistyö sosiaalipalvelujen kanssa olisi tarpeellista osan palvelun kohderyhmään kuuluvien asiakkaiden osalta, mutta käytännössä yhteistyön tiivistäminen on hankalaa tietojen vaihdon näkökulmasta muiden, kuin TYM-asiakkaiden osalta. Sosiaalihuollon palvelujen ja työvoimapalvelujen yhteistyön kannusteita ja rahoitusta tulisi hyvinvointialueille lisätä, jos niiden tehtäviä ollaan lisäämässä.

Kehittämis ehdotus 2: Työhönvalmennuksen menetelmien monipuolistaminen

Työhönvalmennus on lähtökohtaisesti hyvä, lähellä työmarkkinoita oleville asiakkaille kohdennettu palvelu. Työhönvalmennuksen avulla voidaan auttaa työnhakijaa löytämään hänelle sopiva työ sekä tukea työssä pysymisessä työsuhteen alkuvaiheessa. Työhönvalmennuksen kannalta on olennaista, että palvelun kohderyhmä on suurelta osin eri kuin kuntouttavassa työtoiminnassa, jonka asiakaskohderyhmällä työllistyminen avoimille työmarkkinoille ei ole

ensisijainen palvelutarve. Lahden kaupungin näkemyksen mukaan työhönvalmennuksella ei voida korvata kuntouttavaa työtoimintaa.

Laatuperusteisen ja muiden yksilöä vahvasti tukevien työhönvalmennusmuotojen kehittäminen olisi vaikuttavuuden kannalta parasta suurellekin työnhakijajoukolle ja tarvetta tähän olisi. Lahden kaupunki toteaa, että mikäli valmennettavan henkilön ensisijainen palvelutarve on esimerkiksi mielenterveyden tuki tai jokin muu sosiaali- ja terveyspalvelujen alainen palvelu, ei hänen palvelujensa järjestämisvastuu tulisi kuulua työvoimaviranomaiselle, vaan hyvinvointialueelle. IPS-valmennus tai vastaava ei toisin sanoen sovellu laajassa mittakaavassa työvoimaviranomaisen järjestettäväksi palveluksi.

Lisäksi Lahden kaupunki toteaa, että valmennusten osalta kulukorvausten käytännöt tulisi yhdenmukaistaa niin, että kaikista valmennuksista maksettaisiin asiakkaalle samoin perustein mahdollinen kulukorvaus esim. työttömyysetuusjärjestelmän kautta. Näin eri valmennukset olisivat yhdenvertaisempia ja asiakkaalle houkuttelevampia.

Kehittämisehdotus 3: Työllistymissuunnitelman rakentaminen palvelukokonaisuudeksi

Tavoitteena ja lähtökohtana työnhakija-asiakkaiden palvelussa on tälläkin hetkellä, että työllistymissuunnitelmat muodostavat loogisen palvelukokonaisuuden, joiden avulla työtön etenee sovitusti kohti työtä. Lahden työllisyyspalveluissa, kuten muillakin työllisyysalueilla, tehdään sisäistä kehittämistyötä sen eteen, että suunnitelmat olisivat mahdollisimman laadukkaita, kuitenkin asiakkaan tilanteen huomioiden realistisia ja tavoitteellisia.

Arviomuistiossa esitetty ehdotus eri viranomaisten palvelujen kokoamisesta samaan työllistymissuunnitelmaan tarkoittaisi kuitenkin nykyistä laajempaa tietojenvaihdon mahdollisuutta ja yhteistä järjestelmää. Tällä hetkellä laajempi tietojenvaihto on mahdollista TYM-asiakkaiden kohdalla, mutta TYM-asiakkaiden määrää ei ole

mahdollista kasvattaa yksipuolisesti työvoimaviranomaisen toiveesta, vaikka tarvetta monialaisella yhteistyölle olisi työttömien työnhakijoiden joukossa laajemminkin, kuin mitä TYM-asiakkuuden piiriin mahtuu. Tästä syystä ehdotus edellyttäisi, että nykyistä laajempi tietojen vaihto olisi mahdollista myös muiden, kuin TYM-asiakkaiden kohdalla. Tämän edistämistä Lahden työllisyyspalvelut kannattaa. Työvoimaviranomaisen hallinnollisen työn keventämisen kannalta olisi järkevää, että työllistämiseen liittyvät suunnitelmat ja erilaiset keskustelut tulisi yhdistää siten, ettei asiakaspalvelussa jouduttaisi käyttämään vähiä resursseja sen pohtimiseen, mikä suunnitelma, mikä tapaamistyyppi tai haastattelu kulloinkin asiakkaalle lakisääteisen prosessin mukaan kuuluu. Asiakkaan palveluprosesseihin kuuluvien normien purkaminen mahdollistaisi työn kohdentamisen enemmän asiakkaan kanssa käytävään laadukkaaseen keskusteluun ja ohjaamiseen, eikä lakisääteisen palveluprosessin mukaisten velvoitteiden merkitsemiseen järjestelmään.

Kehittämisehdotus 4: Sääntelyn tarkentaminen (kokeilu, valmennus)

Työkokeilun osalta Lahden kaupunki kannattaa muistiossa esitettyä ehdotusta työkokeilun enimmäiskeston lyhentämisen vaikutuksien selvittämistä kohderyhmän osalta. Koulutuskokeilu on jäänyt melko vähän käytetyksi palveluksi, joten sen kehittämistarpeiden selvittäminen on myös kannatettavaa.

Nykyisten kokeilujen tai valmennusten osalta Lahden kaupunki ei kannata minkäänlaista lisäsääntelyä. Lahden kaupunki toivoo lakiin enemmän harkintavaltaa ja joustoa. Harkintavallan ja jouston lisääminen edistäisi osaltaan pääministeri Orpon hallitusohjelmaankin kirjattua tavoitetta normien purkamisesta. Esimerkiksi työvoimaviranomaisella voisi olla mahdollisuus räätälöidä työkokeilun kestoa asiakkaan tarpeen mukaisesti niin, että työhön paluun tukemiseksi työkokeilu voisi olla nykyistä pidempikestoisempikin, kun taas uravaihtoehtojen selvittämisen ja alaan tutustumisen osalta työkokeilulle riittää lyhyempikin kokeilu. Kuntouttavan

työtoiminnan lisääminen ei aina ole työvoimaviranomaiselle mahdollista, vaikka asiakkailla palvelutarpeita olisi. Pidemmällä työkokeilulla pystyttäisiin tukemaan paremmin matalan kynnyksen työvoimapalvelujen tarjontaa palvelutarpeiden mukaisesti.

Kehittämisehdotus 5: Alueellisten yhteistyösopimusten edistäminen

Lahden kaupunki yhtyy arviomuistiossa esitettyyn näkemykseen, että yhdyspintojen rakentaminen eri viranomaisten välillä ja tavoitteellinen strategisen tason työskentely yhdessä on tärkeää. Yhteistyösopimukset luovat yhteistä tahtotilaa ja kirkastavat yhteisiä tavoitteita ja ovat sikäli tärkeitä. Lahden työllisyyspalvelut toteaa myös, että olennaista yhdyspintojen näkökulmasta on, että suurella osalla työvoimapalvelujen asiakkaista on ensisijainen palvelutarve Hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystyöpalvelujen puolella. Toimivan yhdyspinnan luominen edellyttäisi, että myös Hyvinvointialueilla olisi yhtä suuret kannusteet toimia asiakkaiden työ- ja toimintakyvyn edistämiseksi, kuin työllisyysalueilla ja kunnilla on edistää näiden asiakkaiden tilanteita. Yhteistyövelvoitteeseen tulisi kytkeä työttömyysturvan rahoitusvastuun osa myös hyvinvointialueille.

Mitä muuta haluatte kertoa tässä yhteydessä? Muut näkemykset, kommentit ja ehdotukset

Arviomuistiossa on tuotu hyvin esille se, että nykyisten palvelujen sisällä ja puitteissa on paljon kehittämisen mahdollisuuksia. Normeja ja säätelyä purkamalla työvoimaviranomaiset pystyisivät käyttämään entistä joustavammin nykyisiä palveluja ja saamaan näin luotua vaikuttavampia palvelukokonaisuuksia.

Kuntouttavaa työtoimintaa ja sen kehittämistä ajatellen olennaista asiakkaiden tilanteiden edistämisessä kuitenkin olisi turvata myös riittävä sosiaali- ja terveystyöpalvelujen saatavuus ja nopea pääsy näiden palvelujen piiriin. Pitkäkestoisen työ- ja toimintaa tukevan palvelun tarvetta asiakkailta on paljon – jopa paljon enemmän kuin mitä nyt on voitu kuntouttavaan työtoimintaan ohjata.

Nykyiseen kuntien kannustavaan rahoitusmalliin tulisi luoda kannusteet kunnille ja työvoimaviranomaisille järjestää palveluja myös pidempään työttömän olleiden asiakkaiden tilanteiden edistämiseksi ja palveluihin ohjaamiselle. Uusia lakisääteisiä palveluja ei tule asettaa työvoimaviranomaiselle ilman, että ne korvataan täysimääräisesti sekä palvelun järjestämisen että järjestämiseen liittyvien hallinnollisten kulujen osalta. Myös hyvinvointialueiden kannusteita työ- ja toimintakyvyn edistämiseksi tulisi lisätä.

Työvoimapalveluilla tulee auttaa asiakkaita, joilla on tavoitteet ja toimintakykyä edetä kohti työtä ja koulutusta. Niiden asiakkaiden, joiden ensisijainen palvelutarve on sosiaali- ja terveyspalvelut, tulisi olla Hyvinvointialueen asiakkaina ja jollain muulla etuudella kuin työttömyysetuudella.

Työvoimaviranomaisen käytettävissä olevien palvelujen taustalla oleva lainsäädäntö on kokonaisuudessaan uudistamistarpeessa. Pieninä osakokonaisuuksina tapahtuva uudistamistyö hajottaa kokonaisuutta sirpalemaisemmaksi ja näin ollen myös vaikeammin hahmotettavaksi, joka osaltaan vaikeuttaa käytännön asiakastyön laadukasta ja yhdenvertaista tuottamista.

Lahden kaupungin näkemyksen mukaan työvoimaviranomaisille (kunta tai työllisyysalue) ei saa säätää uusia lakisääteisiä tehtäviä.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Lausuntopalvelu.fi -palveluun toimitettavaksi